

308. §

(1) A jogosult a teljesítés időpontjától számított hat hónapos elévülési határidő alatt érvényesítheti szavatossági jogait. Ha a dolog használhatóságának legkisebb időtartamát hatósági előírás vagy kötelező műszaki előírás határozza meg (kötelező alkalmassági idő), és ez hat hónapnál rövidebb, az igény érvényesítésére ez a határidő irányadó.

(2) Ha a szerződés állat szolgáltatására irányul, a szavatossági igény a teljesítéstől számított hatvan nap alatt évül el.

(3) Nem számít bele az elévülési időbe a kijavítási időnek az a része, amely alatt a jogosult a dolgot nem tudja rendeltetésszerűen használni. A szavatossági jog érvényesíthetőségének határideje a dolognak vagy jelentősebb részének kicserélése (kijavítása) esetén a kicserélt (kijavított) dologra (dologrésze), valamint a kijavítás következményeként jelentkező hiba tekintetében újból kezdődik.

(4) Fogyasztói szerződés esetében a fogyasztó - az (1)-(2) bekezdéstől eltérően - a teljesítés időpontjától számított két éves elévülési határidő alatt érvényesítheti szavatossági igényét. Az ennél rövidebb elévülési határidőt megállapító kikötés semmis. Ha a fogyasztói szerződés tárgya használt dolog, a felek rövidebb határidőben is megállapodhatnak, egy évnél rövidebb elévülési határidő azonban ebben az esetben sem köthető ki.

A szavatossági jogok érvényesítésének határideje

A szavatossági jogok csak a törvényben meghatározott rövidebb elévülési, és hosszabb jogvesztő határidő megtartása mellett érvényesíthetők.

1. Az elévülési határidő fő szabályként - a 2003. július 1. napja után kötött fogyasztói szerződések [Ptk. 685. § e)] kivételével - hat hónap. Kevesebb csak akkor lehet, ha a dolog használhatóságának legkisebb időtartamát - a kötelező alkalmassági időt - hatósági előírás, vagy kötelező műszaki előírás rövidebb tartamban határozza meg. Ez gyakorta előfordul a gyorsan romló élelmiszerek vagy egyes gyógyszerek esetében.

A 2003. július 1. előtt hatályos törvényi rendelkezéstől a § (1) bekezdésének rendelkezése annyiban tér el, hogy korábban a törvény utalt a kötelező alkalmassági időt rendelő szabványra is. A nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény 6. § (1) bekezdése azonban 2002. január 1. napjától kezdődő hatállyal már nem ad arra lehetőséget, hogy nemzeti szabvány alkalmazását - egészben vagy részben - jogszabály lehetővé tegye.

A 2002. január 1. előtt kötött szerződések esetében azonban az e tárgyú jogszabályt - mint például a nemzeti szabványok kötelező alkalmazásáról szóló 58/1999. (XI. 26.) EüM rendeletet - továbbra is alkalmazni kell.

A Tvr. 6. § (2) bekezdése alapján a kötelezett a szavatossági igényérvényesítés hat hónapnál rövidebb tartamára csak akkor hivatkozhat, ha az elévülési időt "megrövidítő" kötelező alkalmassági időről a jogosultat a szerződés megkötésekor megfelelő módon tájékoztatta, így például azt a terméken feltüntette, vagy arra a minőségi tanúsítványban kitért stb. Amennyiben ez elmarad, a jogosultnak az általános hat hónapos időtartam alatt áll módjában a szavatosságból származó jogait érvényesíteni az olyan termékek esetében is, amelyeknél a használhatóság legkisebb időtartama ennél rövidebb.

2. A fentiekől eltérő általános elévülési idő vonatkozik a 2003. július 1. napját követően kötött, és a Ptk. 685. § e) pontjában speciális tartalommal megállapított fogyasztói szerződésekre, melyek esetében - a (4) bekezdésből kitűnően - az elévülési idő két év.

A törvény e szerződéstípusban semmissé nyilvánítja azt a megállapodást, amely e határidőt lerövidíti. Ez alól egyetlen esetben enged a törvény kivételt - de nem korlátlanul -, mégpedig akkor, ha a fogyasztási szerződés tárgya használt dolog. Ebben az esetben a törvény az elévülési határidő csökkentését az egy évnél nem rövidebb időtartamra megengedi.

3. Az állat szolgáltatására irányuló szerződés esetében - a (2) bekezdés értelmében - az elévülési idő 6 hónap. Ez a szabály teljes egészében azonos a 2003. július 1. előtt kötött szerződésekre irányadó korábbi Ptk. 311. § (2) bekezdésében foglaltakkal.

A határidő számítása

Az elévülési határidőt - a Ptké. 3-4. §-ában írtak megfelelő alkalmazása mellett - a teljesítéstől kell számítani.

A hibás dolog kijavítása, illetve kicserélése a szavatossági határidők módosulását vonja maga után.

Az erre vonatkozó szabályokat a 2003. július 1. előtt kötött szerződésekre irányadóan a Ptk.-nak a megelőzően hatályos 308. § (5) bekezdése, a 2003. július 1. napját követően kötött szerződések esetében pedig a 2002. évi XXXVIII. törvénnyel megállapított Ptk. 308. § (3) bekezdése tartalmazza.

A 2003. július 1. napja előtt kötött szerződésekre irányadó szabályok szerint az elévülési határidő kijavítás esetében meghosszabbodik, a kicserélés hatására pedig újra elkezdődik. Ez természetesen mind az elévülési, mind a jogvesztő határidő tekintetében érvényesül.

Kijavításkor a határidők meghosszabbodása nem a kijavítás tényleges idejével, hanem azzal az idővel azonos, amely alatt a jogosult a dolgot rendeltetésszerűen nem használhatta. Ezt az időtartamot a törvény a hiba

közlésének időpontjától rendeli számítani. Ekként nem csak a Ptk. 306. § (4) bekezdésében írt elvárás miatt, de az igényérvényesítési határidő terjedelmére is tekintettel eminens érdeke a jogosultnak, hogy a felfedett hibát haladéktalanul közölje a kötelezettel. A késlekedés ugyanis az ő terhére esik. Ha ugyanis a hiba felfedezését követő két hónap múlva kerül csak sor a kifogás közlésére és a dolog megjavítása majd átadása három hónapot vesz igénybe, az elévülési és a jogvesztő határidő nem öt hónappal, hanem csak három hónappal lesz hosszabb. A kicserélés e korábbi szabályok szerint a szavatossági határidőket újból megnyitja. Olyankor azonban, amikor erre nem az egész dolgot, hanem annak csak egy részét illetően kerül sor, a határidő számítás a szolgáltatás, illetve a kicserélt rész tekintetében eltérő. A kicserélt rész vonatkozásában ugyanis az újra kezdődik, a dolog szerződés szerűen teljesített részére azonban - egyes nézetek szerint - ez nem hat ki (A Polgári Törvénykönyv magyarázata, Közgazdasági- és Jogi Könyvkiadó, 1995. Budapest, 1. kötet, 755. oldal). Más felfogás szerint azonban a hibátlan rész tekintetében is meghosszabbodik a jogérvényesítési határidő, mégpedig a kijavítás szabályai szerint (Polgári Jog - kommentár a gyakorlat számára, HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, Budapest, 1997., II/519.). Úgy véljük, hogy a törvény előírásainak ez az értelmezés jobban megfelel. A dologrész kicserélésének ideje alatt ugyanis a jogosult a dolgot ugyanúgy nem tudta rendeltetésszerűen használni, mint ha annak kijavítását végezték volna el. A dologrész kicserélése a dolog egészét figyelembe véve tehát a kijavítás egyik módjának minősíthető.

A fenti rendelkezések csak akkor érvényesülnek, ha a dolog jelentős részének kicserélése vált szükségessé (például gépjármű esetében a motor vagy a fékberendezés stb.). Annak eldöntésénél, hogy a kicserélt rész értékelhető-e jelentős dologrészként, az egészéhez viszonyított használati és ellenértékét kell figyelembe venni.

A 2003. július 1. napját követően kötött szerződések esetében az új szabály több ponton is eltér a korábbi rendelkezésektől. Így:

- a kijavítással érintett, és a törvényi feltételeknek megfelelő idő nem az elévülési határidőt meghosszabbító joghatással jár, hanem a megfelelő időtartam egyáltalán nem számít bele az elévülési időbe. A törvény rendelkezése szerint a kijavítás időtartamából az az időtartam nem vehető figyelembe, amely alatt a jogosult a dolgot nem tudja rendeltetésszerűen használni.

- a szavatossági határidő újraindulásának jogkövetkezménye nem csak a kicserélés, de a javítás esetén is alkalmazandó.

Ez a szabály tehát irányadó a hibás dolog teljes, vagy jelentősebb részének kicserélése és kijavítása esetén egyaránt, úgyszintén akkor is, ha kijavítás folytán jelentkezik hiba. Ez alatt azt az esetet kell érteni, amikor a javítás okoz a kijavítást indokoló októl eltérő, új hibát.

Az elévülési határidő megszakadása

A szavatosságból származó jogok gyakorlására nyitva álló határidő elévülési jellegéből az is következik, hogy az elévülés megszakadására, nyugvására, vonatkozó rendelkezések is érvényesülnek. A szavatossági igény elévülési határidejének nyugvásával kapcsolatos rendelkezéseket a Ptk. 308/A. § (1) bekezdése nevesíti.

Az általános szabályoknak (Ptk. 327. § (1) bekezdés) megfelelően megszakad az elévülés, azzal, hogy

- a jogosult a szavatossági igényét írásban közli a kötelezettel,

- a felek a hibás teljesítés miatt kialakult vitát megállapodással (például a szerződés módosítása útján) rendezik, illetve e tárgyban egyezségkötésre kerül sor,

- a hibás teljesítés tényét és az abból származó igényeket a kötelezett elismeri.

A megszakadás azzal a joghatással jár, hogy az irányadó igényérvényesítési határidő a fenti jogcselekményeket követően újra kezdődik.

Amennyiben a felek megállapodása a választott szavatossági jognak megfelelő kötelezetti teljesítés idejét is meghatározta - tehát a hiba orvoslásának elfogadott és egyben elvárt időtartamára is kiterjed -, csak ennek leteltétől lehet figyelembe venni az újból kezdődő elévülési határidőt.

A szavatossági igény érvényesítése

Az igény érvényesítése alatt a gyakorlat nem a Ptk. 307. § (1) bekezdése szerinti kifogás közlését, hanem a hibás teljesítésből származó igénynek a bíróság előtti érvényesítését érti. Magát a keresetet (vagy a viszontkeresetet) kell tehát a teljesítéstől számított - s az adott esetben irányadó - elévülési (illetve jogvesztő) határidő alatt benyújtani.

A bíróság nem vizsgálja hivatalból a követelés elévülését [Ptk. 204. § (3)]. Azt tehát, hogy a szavatossági igény előterjesztésére meghatározott elévülési határidő elmúlt-e már vagy sem, csak akkor kell vizsgálnia, ha a kötelezett a védekezésében erre hivatkozik. Olyankor azonban, amikor a jogvesztő határidő telt le, a keresetet a kötelezett védekezésének tartalmától függetlenül kell hivatalból elutasítania.

BH1999. 260. A tanúk feltételezett elfogultságára hivatkozással a bíróság a tényállás megállapításához szükséges bizonyítást nem mellőzheti [Pp. 172. § (2) bek., 206. § (1) bek., Ptk. 308. § (3) bek.].

BH1997. 245. A szerződés szerinti átadást követően több éven át tárolt gépi berendezés gyártási hibái miatt - jogvesztés folytán - az ún. repasszálsági (az üzembe helyezéshez szükséges alkalmassági vizsgálati) munkákat végző vállalkozó sem szavatossági, sem kártérítési felelősséggel nem tartozik [Ptk. 308. § (1)-(2) bek., 310. §,

326. § (2) bek., 383. § (3)-(4) bek., I. PED-GED].

BH1996. 29. A szavatossági jogok kifogásként való érvényesítésének a perben nincsenek időbeli korlátai [Ptk. 296. §, 308. § (3) bek., 310. §, 389. §, Pp. 221. § (1) bek., 253. § (3) bek.].

BH1995. 224. Nincs helye felülvizsgálatnak a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnően nagy értékkülönbségére hivatkozással, ha a jogerős ítélet hibás teljesítésre alapított igényt bírált el [Pp. 270. § (1) bek., Ptk. 201. §, 277. § (1)-(2) bek., 305-311. §, 324. § (1) bek.].

BH1994. 665. A kötelezettek egyetemleges felelősségével kapcsolatos kérdések a szavatossági és kártérítési igények együttes érvényesítése esetén [Ptk. 308. § (1) bek., 315. §, 334. § (2) bek., 337. §, 339. § (1) bek., 53/1987. (X. 24.) MTr.].

BH1992. 709. A szavatossági igény és a szavatossági igénnyel azonos tartalmú kártérítési igény elévülésének megállapításánál irányadó szempontok [Ptk. 308. § (1) és (2) bek., 310. §, 405. § (2) bek., I. sz. PED-GED, GK 41. sz.].

BH1992. 187. Ha a jogosult szavatossági jogait nem tudta érvényesíteni, mert a hiba nem volt felismerhető, és a hiba felismerésétől számított három hónapon belül igényét keresettel nem érvényesítette, szavatossági igénye akkor is elévült, ha a tartós használatra rendelt dologra előirt hároméves idő, illetőleg az ennél hosszabb kötelező alkalmassági idő még nem telt el [Ptk. 308. § (1) és (2) bek., 326. § (2) bek.].

BH1990. 179. Szavatossági jogok kifogás útján való érvényesítésének lehetősége a találmány hasznosítási jogának engedélyezésére és a találmány megvalósításával kapcsolatos műszaki tapasztalatok és dokumentáció átadására kötött szerződés alapján indított díjperben [Ptk. 277. § (1) bek., 305. § (2) bek., 306. § (1) bek., 308. § (3) bek., Szt. 20. § (2) bek.].

BH1990. 138. Jótálláson, illetve szavatosságon alapuló igények bíróság előtti érvényesítésének határideje gépkocsi adásvétele esetén [Ptk. 308. § (1)-(2) bek., 326. § (2) bek., 327. §, I. PED-GED].

BH1989. 146. III. Árleszállítás címén az eladó OTP-t nem lehet nagyobb összeg megfizetésére kötelezni, mint a vevő által a határozat hozataláig teljesített - a szociálpolitikai juttatásokkal, a vissza nem térítendő állami támogatásokkal és egyéb, nem az eladó által nyújtott kölcsönökkel növelt - vételártörlesztés. Az ily módon megállapított összeget meghaladó követelés a még ki nem fizetett hátralékos vételár összegét csökkenti. [Ptk. 306. § (1) bek., 307. § (1) és (2) bek., 308. § (1) bek., 310. §, 326. § (2) bek., 1977. évi 11 sz. tvr. 8. § (2) bek., 18. § (2) bek., I sz. PGED].

BH1988. 71. Szavatossági határidők számítása ingatlan eladása esetén [Ptk. 308. §].

BH1988. 40. Ha a felek a hiba okának felderítése és megszüntetése érdekében közösen vizsgálatot folytatnak, ez az elévülés nyugvását eredményező menthető oknak minősül mindaddig, amíg ismeretessé nem válik a vizsgálat eredménye vagy eredménytelensége [Ptk. 306. § (1) be., 308. § (1) és (2) bek., 326. § (2) bek.].

BH1987. 447. A kémiény belső felületének gondatlan kivitelezése nem olyan hiba, amelyet az építetőnek a tőle elvárható gondosság mellett az átadás során kifogásolnia kell [Ptk. 308. § (2) bek.].

BH1987. 368. Ha marasztaló ítélet alapján a tetőszigetelés kicserélésére kerül sor, ezzel a tető szavatossági ideje előlről kezdődik. Ha pedig a csere hibás minőségű, annak kijavítását újabb keresettel lehet követelni, a vita nem végrehajtási útra tartozik [Ptk. 308. § (4) bek.].

BH1986. 511. A termékek és szolgáltatások alkalmassági ideje jogvesztő határidő, de nem tekinthető egyben a szavatossági jog elévülési határidejének is [Ptk. 308. § (2) bek.].

BH1985. 477. A három évnél hosszabb kötelező alkalmassági időt megállapító rendelkezést mindazokban az esetekben alkalmazni kell, amelyekben a hároméves jogvesztő határidő a rendelkezés hatálybalépésekor még nem telt el. Mindez azonban nem érinti az elévülési szabályoknak a jogvesztő határidőn belüli érvényesülését [Ptk. 308. § (2) bek., 326. § (2) bek., 327. § (1) bek., 16/1981. (VI. 3.) ÉVM sz. r].

BH1985. 158. Azokról a kivitelezési hibákról, amelyek az átadást követő időben is jelentkezhetnek, és amelyeket az átadás - átvételi jegyzőkönyv nem tartalmaz - az ellenkező bizonyításig - azt kell vélelmezni, hogy azok az átadás után váltak felismerhetővé. Az ilyen hibákra nézve a jogosult a szavatossági igényeket az utó-felülvizsgálat során érvényesítheti [Ptk. 308. § (1) bek., 405. § (2) bek., GK-PK I. sz.].

BH1985. 154. Ha a tartós használatra rendelt dolog kötelező alkalmassági ideje három évnél hosszabb, a szavatossági jogokat a hosszabb jogvesztő határidőn belül lehet érvényesíteni [Ptk. 308. § (1) és (2) bek., 16/1981. (VI. 3.) ÉVM sz. r. 3. §].

BH1985. 60. Az irhabunda olyan tartós használatra rendelt dolog, amellyel kapcsolatos szavatossági jogait a jogosult a teljesítéstől számított három évig érvényesítheti [Ptk. 308. § (2) bek., I. sz. PED-GED].

BH1984. 320. A kivitelező nem hárítja át a szállítójára a kijavításnak azt a többletköltségét, amely a részére hibásan szállított épületelemek (anyagok) elvárható minőségi megvizsgálása nélkül történt beépítésének a követelménye [Ptk. 306. § (1) és (4) bek., 308. § (1) bek., 383. § (4) bek.].

BH1984. 280. A jogosult általában nem köteles az átadás-átvétel és az utó-felülvizsgálati eljárás közötti időben észlelt hibák folytán keletkezett igényeit külön-külön, esetleg több perben érvényesíteni: azok miatt az utó-felülvizsgálat eredményére alapított igényeivel együttesen is fordulhat a bírósághoz [Ptk. 306. § (1) bek., 308. § (1) és (2) bek., 405. § (2) bek., GK-PK I. sz.].

BH1984. 277. I. A vásárlói kifogás elintézésével felmerült kiadás elszámolásánál az általános igényérvényesítési határidők csak akkor alkalmazhatók, ha a vásárló kellő időben érvényesítette az igényét a részére elárúsító gazdálkodó szervezettel szemben [Ptk. 308. § (1) és (2) bek.].

BH1984. 112. A szavatossági jog elévülésének megítélésénél az a körülmény, hogy a hiba érzékszervi úton nem

ismerhető fel, csak abban az esetben menthető ok, ha a hiba nem a megrendelő elhatározásától függő időpontban végzett vizsgálat, hanem természeténél fogva csak a rendeltetésszerű használat, illetve az ezzel összefüggő későbbi vizsgálat során válik az elévülési idő eltelte után felfedezhetővé [Ptk. 308. § (1) és (2) bek., 326. § (2) bek., 383. § (3) bek.].

BH1984. 67. Nem menthető az igényérvényesítés késedelme, ha a jogosult nem bizonyítja, hogy a csomagolt szállítmány csomagolási egységein belüli hiba az elévülési idő alatt nem volt felfedezhető [Ptk. 306. § (3) bek., 308. § (1) és (2) bek., 325. §, 383. § (3) bek.].

BH1984. 26. Ha a szállító nem is vállalta a tartós fogyasztási cikknek a kötelező jótállási idő utáni kicserélését, mégis ki kell azt cserélni, illetőleg a vételárat vissza kell fizetnie, ha a szavatossági felelősségén alapuló javítási kötelezettségét nem teljesíti 30 napon belül [Ptk. 248. § (3) bek., 305. § (2) bek., 306. § (3) bek., 308. § (2) bek., 1978. évi 2. sz. tvr. 6. § (1) bek., 7. §, 13/1978. (III. 1.) MT sz. r. 2. § (1) bek. a) pont, 4/1969. (III. 30.) BkM-KGM-KipM-KkM-NIM sz. r. 4. § (1) bek. b) pont].

BH1983. 322. Annak megítélésénél, hogy a termék hibája menthető okból vált-e az elévülési idő utáni feldolgozás alkalmával felfedezhetővé, a bíróság nem mellőzheti a megrendelő termelési körülményeinek és annak a vizsgálatát, hogy a megrendelt termékmennyiség megfelelt-e az ésszerű anyagkészlet-tartás szempontjainak [Ptk. 308. § (1)-(2) bek., GKT 49/1973. sz.].

BH1982. 473. Annak a megállapításához, hogy a szavatossági igényt érvényesítő fél menthető okból csak hat hónap eltelte után ismerte-e fel a feldolgozás céljából átvett anyag hibáját, a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a felperes anyagkészletezése és termelésének ütemezése mennyiben felelt meg az ésszerű gazdálkodás követelményeinek [Ptk. 308. § (1) és (2) bek.].

BH1982. 296. A hibás teljesítéssel kapcsolatos kárszámla megküldése az elévülést megszakítja, de ennek hatálya csak a jogvesztő határidőn belül érvényesül [Ptk. 308. § (1) és (2) bek.].

BH1982. 203. I. Alkalmatlan a rendeltetésszerű használatra az az épület, amelyben a szobák jelentős része vakolathibás és a vakolat leomlása miatt életveszélyes [5/1968. (IV. 6.) ÉVM sz. r.-tel közzétett alappfeltételek 32. § (1) bek.].

BH1981. 511. Állami lakóépület üzemeltetője az épület hibái miatti szavatossági igényt nemcsak az un. utófelülvizsgálat alkalmával, hanem a hiba jelentkezését követően is, az elévülési időn belül érvényesítheti [6/1970. (IV. 8.) ÉVM-MÉM-PM sz. r. 10. § (1) bek. a) pont, 15. § (2) bek., Ptk. 308. §, 405. § (2) bek.].

BH1981. 197. A szavatossági igényt akkor is kellő időben érvényesítettnek kell tekinteni, ha a jogosult a hibát hiányosan vagy tévesen jelölte meg [Ptk. 308. § (2) bek.].

BH1981. 31. Az építmények utó-felülvizsgálata során tett elismerés a szavatossági jogok elévülését megszakítja. Ennélfogva ezeket a jogokat a hibák kijavítására vállalt határidő eltelte előtt akkor sem kell érvényesíteni, ha ez a határidő az utó-felülvizsgálati eljárás befejezésétől számított három hónapot követően jár le [Ptk. 405. § (1)-(2) bek., 283. § (1) bek., 308. § (1)-(2) bek., 327. § (1)-(2) bek., 7/1978. (II. 1.) MT sz. r. 58. §, GK-PK 1/1979. sz.].

BH1980. 470. I. Állat szolgáltatására irányuló szerződéssel kapcsolatban a szavatossági jog a teljesítéstől számított 60 nap alatt évül el. [Ptk. 308. § (1) és (2) bek., 311. § (2) bek.].

BH1979. 335. A vásárlók részére közvetlenül értékesítő kiskereskedelmi vagy kis- és nagykereskedelmi tevékenységet folytató vállalat a vevők kifogásainak elintézése során nem köteles a szállítót a helyszínre meghívni és ezen az alapon a szállító ellen érvényesített áthárítási keresete nem utasítható el [13/1978. (III. 1.) MT sz. r. 3. § (1) bek., 5. § (2) bek., 41/1978. (III. 1.) BkM sz. r., Ptk. 308. § (1) bek.].

BH1978. 390. Építési szerződés hibás teljesítése miatt keletkezett szavatossági igény esedékessége nem következik be az olyan "átadás-átvétel" időpontjában, amikor a szolgáltatás a rendeltetésszerű használatra alkalmatlan, ezért átvételnek nincs helye [5/1968. (IV. 6.) ÉVM sz. r.-tel közzétett Építési Szerződési Alappfeltételek 26., 32. §].

308/A. § (1) Ha a jogosult igényét menthető okból nem tudja érvényesíteni, így különösen, ha a hiba a jellegénél vagy a dolog természeténél fogva a 308. §-ban meghatározott határidőn belül nem volt felismerhető, a szavatossági jogok érvényesítésének határideje a teljesítés időpontjától számított egy év, tartós használatra rendelt dolog esetében három év. Ha a kötelező alkalmassági idő három évnél hosszabb, az igény érvényesítésére ez a határidő az irányadó. E határidők elmulasztása jogvesztéssel jár.

(2) Fogyasztói szerződésben az (1) bekezdésben megállapított hároméves határidőnél rövidebb határidő kikötése semmis.

Az elévülés nyugvása, és a jogvesztő határidő

A mindennapi életben gyakorta előfordul, hogy

- a szolgáltatásban rejlő okból (például amikor a hiba csak a törvényben meghatározott elévülési határidő után jelentkezik), vagy azért

- mert a jogosult a törvény által is méltánylást igénylő helyzetbe került (pl. súlyosan megbetegedett, ami ügyének intézését akadályozta), illetve

- egyéb körülmények miatt (pl. ha szóban közölte a szavatossági igényeit a jogosult és határidőt is tűzött a teljesítésre, vagy a felek épp a hiba okának felderítése és megszüntetése érdekében közösen vizsgálatot folytattak

(BH1988. 40.)

a jogszabályban megkívánt hat hónapos (vagy egyébként irányadó) időtartam alatt az igény érvényesítésére nem kerül sor.

Ezek a körülmények az igényérvényesítés elévülési jellegű határidejéből fakadóan az elévülés nyugvására (Ptk. 326. §) vonatkozó általános szabályoknak megfelelő sajátos rendelkezések megalkotását indokolták. A törvény ezért kimondja: ha a jogosult az igényét menthető okból nem tudja érvényesíteni, a szavatossági jogok érvényesítésének határideje a teljesítéstől számítottan

- az általános esetben egy év,

- tartós használatra rendelt dolog esetében három év,

- három évnél hosszabb kötelező alkalmassági idő esetén pedig a kötelező alkalmasság időtartamával azonos.

Ilyen előírást tartalmaz például:

-- az egyes nyomvonal jellegű építményszerkezetek kötelező alkalmassági idejéről szóló 12/1988. (XII. 27.) ÉVM-IpM-KM-MÉM-KVM együttes rendelet, és

-- az egyes épületszerkezetek és azok létrehozásánál felhasználásra kerülő termékek kötelező alkalmassági idejéről szóló 11/1985. (VI. 22.) ÉVM-IpM-KM-MÉM-BkM együttes rendelet.

Annak megítélése, hogy az adott dolog a tartós használatra rendelt dolgok közé tartozik-e, általában nem okoz nehézséget, mert ez a dolog (termék, áru stb.) jellegéből, rendeltetéséből nyilvánvalóan következik (így például egyértelmű egy személygépkocsi esetében). Olyankor azonban, amikor a besorolás kétséges, az elhatárolásnál - az érték szem előtt tartása mellett - az általános fogyasztási, használati szokásokat kell figyelembe venni. Ennek megfelelően például egy bundát - a ruházati cikkek közül kiemelve - tartós használatra rendelt dolognak tekintett a bíróság (BH1985. 60.).

A Ptk. 308/A. § (1) bekezdésének rendelkezései mindenben azonosak a 2003. július 1. előtt hatályos - és a 2003. július 1. előtt kötött szerződésekre alkalmazandó - Ptk. 308. § (2) bekezdésében foglaltakkal.

Fogyasztói szerződés esetében - amelyekre nézve a Ptk. 308. § (4) bekezdése két éves elévülési időt állapít meg - értelemszerűen alkalmazandóak a tartós használatra rendelt dologra, valamint a három évet meghaladó kötelező alkalmassági idővel kapcsolatos fenti rendelkezések, hiszen ezek a fogyasztóra nézve az általánostól kedvezőbben eltérő szabályok.

A fogyasztó terhére történő eltérést a törvény ez esetben is tiltja, és semmissé nyilvánítja azt a megállapodást, amely a három évnél rövidebb határidő kikötésére irányul.

A fentiekben ismertetett határidők már nem elévülési, hanem jogvesztő jellegűek, azaz annak elteltével

- a jogosult már nem érvényesíthet a hibás teljesítésből eredően szavatossági jogokat és

- a kötelezett helytállási kötelezettsége véget ér.

308/B. § A szavatossági igényt a szolgáltatott dolog minden olyan hibája miatt határidőben érvényesítettnek kell tekinteni, amely a megjelölt kellékhianyát előidézte. Ha azonban a jogosult a szavatossági igényét csak a dolognak - a megjelölt hiba szempontjából - elkülöníthető része tekintetében érvényesíti, a szavatossági igény a dolog egyéb részeire nem minősül érvényesítettnek.

A § 2003. július 1-jétől hatályos - és az ezt követően kötött szerződésekre alkalmazandó - szabálya a szavatossági igény érvényesítésének terjedelméhez ad értelmező rendelkezést.

A megelőzően hatályos Ptk. hasonló tartalmú szabályt nem tartalmazott. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a 2003. július 1. előtt kötött szerződések esetében másként, vagy más tartalommal kellett figyelembe venni az igényérvényesítést. Az I. számú Polgári Gazdasági Elvi Döntés IV. pontjában ugyanis a Legfelsőbb Bíróság ugyanilyen tartalommal adott iránymutatást.

A Ptk. 308/C. §-ához:

Kifogás

Gyakori, hogy a kötelezett a hibásan teljesített szolgáltatás alapját képező jogviszonyból származó követeléssel lép fel, például az ellenszolgáltatás visszatartott részének a megfizetése iránt. Ilyenkor a jogosultnak a szavatossági határidők letelte után is módjában áll érvényre juttatni a szavatossági jogait, és kifogás útján hivatkozhat a kötelezett hibás teljesítésére és érvényesítheti szavatossági jogait.

A kifogás - eljárásjogi jellemzőiből következően - a kereseti kérelmet meghaladó összegű igény érvényesítésére természetesen nem alkalmas, de sikeressége esetén a követelés mérsékléséhez, illetve a kereset teljes elutasításához vezet.

Kifogás útján minden szavatossági jog érvényesíthető, mégpedig a törvényben meghatározott feltételek mellett (ld. Ptk. 306. §-ához fűzött magyarázatot).

308/C. § A szavatossági jogok az ugyanabból a jögalapból eredő követeléssel szemben kifogásként a határidők eltelte után is érvényesíthetők.

Tvr. 6. § (1)

(2) A kötelezett csak abban az esetben hivatkozhat arra, hogy a szavatossági igény érvényesítésére irányadó határidő hat hónapnál rövidebb [308. § (1) bekezdés], ha a kötelező alkalmassági idő tartamát a jogosulttal a szerződés megkötésekor megfelelő módon (a terméken való feltüntetéssel, minőségi tanúsítvánnyal, fizetési jegyzéken stb.)

közölte.

BH1984. 26. *Ha a szállító nem is vállalta a tartós fogyasztási cikknek a kötelező jótállási idő utáni kicserélését, mégis ki kell azt cserélni, illetőleg a vételárat vissza kell fizetnie, ha a szavatossági felelősségén alapuló javítási kötelezettségét nem teljesíti 30 napon belül [Ptk. 248. § (3) bek., 305. § (2) bek., 306. § (3) bek., 308. § (2) bek., 1978. évi 2. sz. tvr. 6. § (1) bek., 7. §, 13/1978. (III. 1.) MT sz. r. 2. § (1) bek. a) pont, 4/1969. (III. 30.) BkM-KGM-KipM-KkM-NIM sz. r. 4. § (1) bek. b) pont].*